

Συνεχίζοντας την περιήγηση του Κ. Ι. Δραγούμη, στα χωριά της Βοιωτίας, το 1872-1873, λόγω και της δυσκολίας πρόσβασης φιλιστόρων της περιοχής, σε πηγές και αρχεία, που απόκειται σε Βιβλιοθήκες, θα αναρτήσω, τα πιο ενδιαφέροντα σημεία, των Περιηγητικών του Αναμνήσεων.(τηρείται η γραφή του κειμένου)

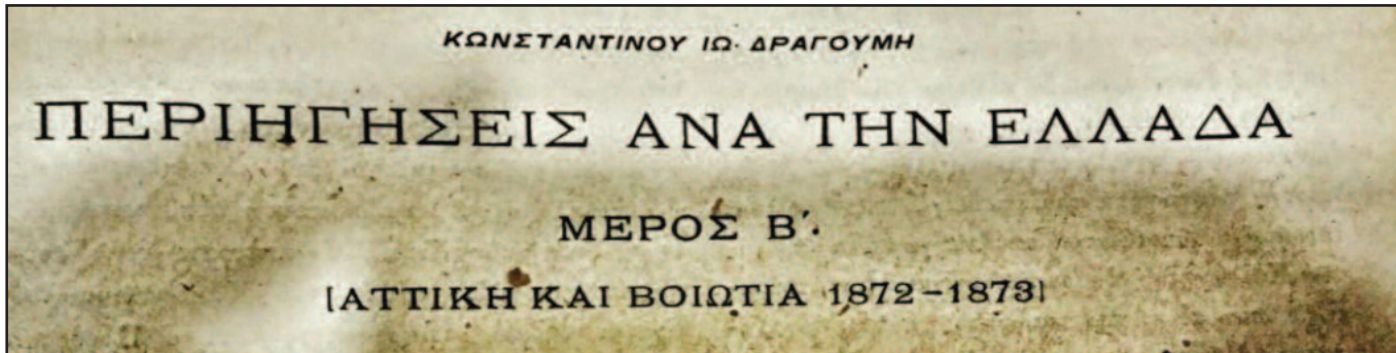
Ο Κ. Ι. Δραγούμης περιηγούμενος την Βοιωτία, καταγράφει τις εντυπώσεις του, με παραστατικότητα, επικεντρώνοντας σε διηγήσεις και αφηγήσεις λαϊκών ανθρώπων όπως του Χατζή στο χάνι της Πέτρας, όπου αυτός και η ομάδα του, απολαμβάνοντας, τα θηράματα της περιοχής, μπεκάτσες, λαγούς, πέρδικες, για τα οποία η Βοιωτία ήταν πασίγνωστη από τα αρχαία χρόνια, γύρω από μια φωτιά, καλοαναμμένη, συγκρίνει τα γραφόμενα του Πausανία, με τα λεγόμενα του Χατζή. Μια καθόλου υπερβαστική ερμηνεία, μιάς διήγησης, που διαπερνά τον χρόνο, μέσω της αλληλουχίας των γενεών και αναδύεται από την ακλυ ενός μύθου, στις ημέρες του. Αν μάλιστα δεν επέμενε στην υπερβολική χρήση, της "δικαστικής" γλώσσας της εποχής, με την κατάχρηση συνδέσμων, αντωνυμιών και προθέσεων, θα ήταν ένα υποδειγματικό, δροσερό κείμενο, για αναγνώστες και σημερινούς, χωρίς βέβαια να μας ταξιδεύει και έτσι, αν επιμένουμε, στην ανάγνωσή. ...Από του χωριού Βρασταμίτας αναχωρήσαντες και δι' απραπού, φθάσαντες, εις τον αμαξιτόν, διπυθύνθημεν προς το χάνι της Πέτρας, εις ο έμελλε να αποχωρισθώμεν, περαιωθείσων των ανακρίσεων, εμού μεν επιστρέφοντος εις Αθήνας, τού δε αποσπάσματος επανερχομένου εις την έδραν του. Επειδή δε ο ορίζων ην νεφελώδης και παρεσκευάζετο υετός, πναγκάσθημεν εκότες άκοντες, να διανυκτερεύσωμεν, εντός του χανίου της Πέτρας και δη προμηθευθέντες, δι αγοράς, λαγών, σκολοπακας και πέρδικας, εγευματίζομεν, ποιούμενοι το γεύμα του αποχαιρετισμού, (ή μπενετάδα). Και μεταξύ τρώγοντες, θερμαινόμενοι εκ της μεγίστης πυράς, τής εν τω μέσω του χανίου ανημμένης, ηκούομεν του Χατζή αφηγουμένου ημίν, περί της αβλαβείας των δηγμάτων, των κατά την χώραν ταύτην παρχόντων όφεων, το εξής επεισόδιον, λαβόν χώραν προ αμνημονεύτων χρόνων' ιδού δε τι έλεγεν ο Χατζής μετά σοβαρότητος."

Είναι τώρα χιλιάδες χρόνια ως μου λένε, όταν απερνούσεν μια βραδυά από εδώ, μία γύφτισσα και ήθελε να κοιμηθη εις αυτό εδώ το χάνι. Επειδή και έμαθεν ότι ο τόπος πολλά είχε πολλά φείδια όπου φαρμακώνουν, ευθύς τα εμάγεψε και έπαυσαν να φαρμακώνουν και ο Χατζής, όταν κοιμήθηκε η γυφτισσα, φοβήθηκε μην όταν ξυπνήσει τα ξεμαγέψει και της έκοψε το κεφάλι και από τότες τα φείδια εδώ και να δαγκώσουνε δεν πεθαίνει εκείνος που θα δαγκωθεί απ' αυτά ". Και αυτά μεν έλεγεν ήμιν ο μακάριος Χατζής και ημείς ηκούομεν αυτού, και εγώ εσκεπτόμην τις ποτέ άραγε αιτία κατέστησε τους οφεις αυτούς όχι βλαβερούς και κατά πόσον οι λόγοι του Χατζή έχουν υποστανιν τινά αληθείας. Αναδιφών λοιπόν κατόπιν του Πausανία τα "Βοιωτικά " αναγινωσκω τάδε " Λεγουσι δε οι περί τον Ελικώνα οικούντες και απάσας εν τω ορει, τας πόας και τας ρίζας, ήκιστα επί ανθρώπου θανάτω, φύεσθαι. Και δη και τοις οφεισι, ταύτα ποιουσιν, ενταύθα ασθενέστερον αι νομαί, ώστε και διαφεύγουν τα πολλά οι δηκθέντες, αν ανδρι Λιβυι γένους των Ψυλλων η και άλλως προσφοροι επιτυχωσι τοις φαρμακοις." Ας νοήσει ήδη ο αναγνώστης κατά τινά τρόπον μετεποιήθη και κατασκευάσθη το ανωτέρω διήγημα του Χατζή, του χανιου και της Πέτρας, ανά μέσον των αιώνων, υπό του λαού.

ΤΟ ΧΑΝΙ ΠΕΤΡΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΟΦΕΙΣ

Γράφει ο Παν. Γεωρ. Δημάκης, Ιστορικός Σύμβουλος Δήμου Λοκρών - E-mail: pgdimakis@gmail.com

Κάδμον, όπου παρά Αργείων και συμμάχων αυτών, μάχης γενομένης εκρατήθησαν οι Θηβαίοι, τη συμβολή και ως επέποντο καταφεύγουσιν εις το τείχος, ύστερον δε, κρατούσι οι Θηβαίοι. Εγένετο δε και αυτοίς το έργον, ουκ άνευ κακών μεγάλων, και, απ' εκείνου των σύν ολέθρων των κρατησάντων,Καδμείαν ονομάζουσι νίκην. Απ' εντεύθεν υπερβαίνοντες, τον Κιθαιρώνα και κατερχόμενοι, τας μεσημβρινοανατολικάς, κλιτύς αυτού, βλέπομεν τείχη και οικιών ερείπια, άτινα είναι η αρχαία πόλις, Ελευθεραί. Ούτω

δ' εφαινοντο, τα ερείπια και τα τείχη των οικιών, ότε διέβη απ' αυτών ο Πausανίας. Αναπαυθείς κατά την νύκτα την προηγηθείσαν, τής εις Αθήνας επανόδου μου, έν τη ιερά Μονή τού Οσίου Μελετίου, (Σημ. 1) ήτις κείται εις τας ανατολικάς κλιτύς του όρους Κιθαιρών, εν μέσω δάσους, εθαύμασα το ευαγές τούτο ίδρυμα, ούτινος η κτίσις ανάγεται, εις τους Βυζαντινούς χρόνους και ήδη, κατοικείται, υπό δωδεκάδος καλογήρων, αγαθών πατέρων τανύν, αλλά αξέστων και ατυχώς, εις ουδέν δυναμένων να ωφελίσωσιν. Εις τούτων των ιερομονάχων, είχε μίαν έξοχον και σπανίαν ικανότητα, ην σκοπευτής άριστος, και, τοσοούτον ηδύνατο να ευθυβολήσει, ώστε δια σφαίρας πυροβόλου όπλου, εφόνευσε σκολόπακα ιπτάμενον! Η παρεμβάλλουσα την μνησθείσαν Μονήν φύσις, αποτελουμένη εκ δάσους, πεύκων και πρίνων και κοτίνων, είναι τώντι θαυμασία Απ' εντεύθεν αναχωρήσας και δι' ορέων φθάσας εις Ελευσίνα, αυτόθι εμιοθωσάμην όχημα και περί δυσμάς ηλίου, αφικνούμην εις το Άστυ, αφού επί δίμνηνον, ειργάσθην ανά τα όρη και τα χωρία, τα δάση και ταις Μοναίς της Βοιωτίας. Συνελόντι ειπείν, το αποτέλεσμα της περιοδείας μου, ανά την Βοιωτίαν, υπήρξεν ευτυχές, διότι επετεύχθη, ο εκποτισμός, της λητοσομμορίας του Σπανοβαγγέλη, (Σημ.2) από της Βοιωτίας. Η εν λόγω συμμορία, δια της Φωκίδος και της Παρνασίδος κατέφυγεν εις την Φθιώτιδα κακείθεν δε εις την επαρχίαν του Δομοκού, τότε χώραν του Οθωμανικού Κράτους. Εις Δομοκόν ο Σπανοβαγγέλης, κατόρθωσε να τύχη αμνηστίας, παρά των Οθωμανικών αρχών και να αποβάλη, το ένδυμα του ληστού, περιβληθείς το του ποιμένου και εφροναζών. Κατά το έτος 1875, αν δεν απατώμαι, ή, ολίγον πρότερον, ο Σπανοβαγγέλης συνελαμβάνετο, υπό των στρατιωτικών αποσπασμάτων, προδοθείς και ήγέτο εις το Ελληνικόν έδαφος δέσμιος και εδικάζετο μετ' ου πολύν χρόνον έν τινί των τού κράτους κακουργοδικείων, εισαγόμενος επί ληστείας, εκβιάσεων, αρπαγαίς και φόνοις. Τέλος δε, κατεδικάσθη εις την εσχάτην των ποινών, τον διά της λαιμητόμου θάνατον. Αλλά η Οθωμανική Κυβέρνησις, πληροφορηθείσα την σύλληψιν του Σπανοβαγγέλη, και, την επιβληθείσαν εις αυτόν ποινήν, εθεώρησεν αμφοτέρα, ως γεγόμενα παρά τας συνθήκας και διά τού ενταύθα πρεσβευτού της, εποιήσατο παραστάσεις, εις την Ελληνικήν Κυβέρνησιν, μονοού ζητούσα, την έκδοσιν του κακούργου. Επειδή δε επέμενε, εκρίθη εύλογον να δοθή, μία μέση, συμβιβαστική λύσις εις ην ενέδωκεν επί τέλους η

πή, να επισκεφθώ τας φυλακάς, και, εγένετο μοι οδηγός ο λοχαγός Νικηταράς. Ευρισκόμεθα, ενώπιον των φυλακών, βαρυνοιμένων καταδίκων, ότε άνθρωπος τις αποτόμω απευθύνει μοι τον λόγον «Ρε, συ δεν είσαι ο ανακριτής ο Δραγούμης;» Δεν ηρνήθην, αλλά τον ρώτησα πού με γνωρίζει. Αυτός δε μετ' εκδήλου οργής «Συ με κατέστρεψες απάνω 'ς το βουνό ς' τη Λειβαδιά! Σε είχα 'ς τη μπουκα του ντουφεκιού μου, δυό φορές μάλιστα!» . «Και γιατί δε μ' εσοκώσω;» τον ερωτώ. «Πώς να το κάμω ρε Δραγούμη; Θα μας χαλούσατε τότες».

«Πού με απήντησες;» ερωτώ και ο Σπανοβαγγέλης απήντησε «Εις το Νιάρχο και εις τα Ζηρίκια. Εφορούσες κούκο και ήσους σκεπασμένος με γιδόκαπα». Τολμώ να ομολογήσω ότι εφρικίασα εκ τής διηγήσεως και εφαντάσθην οίον κίνδυνον διέτρεξα. Προ τεσσάρων ετών, ο Σπανοβαγγέλης, διά χάριτος του υπολοίπου της ποινής του, εξήλθε των φυλακών, γέρων και κατεσκληπώς και διέτρεχε, τα όρη. Εν μία ημέρα, το πτώμα του ευρέθη, εις τινά χαράδραν του Υμητού και η διενεργηθείσα νεκροτομία, εβεβαίωσεν ότι έδωκε τέρμα εις τον βίον του δι' αυτοκτονίας. Ο κακούργος, δεν ηδυνήθη να αντίσκη, εις το βάρος της συνειδήσεως και δεν ηδύνατο, μετά τοσοούτου χρόνου παρέλυσιν, εγκαθειργμένος έν ταις φυλακαίς να βιώση, έν μέσω τόσων ούς ετρομοκράτησε.Ινα μη περι-αυτολογήσω, σημειώ μόνον, ότι μετά παρέλευσιν ολίγου χρόνου, από τής ανωτέρω επιτυχούς εργασίας μου, ο τότε υπουργός τής Δικαιοσύνης, έκρινεν ορθόν, αμείβων φαίνετα, τούς κόπους μου και το έργον μου το εθνικόν, να με μεταθέσθ εις την Χαλκίδα εις ην και μετέβην, διαταχθείς άνευ αναβολής, και, πεπεισμένος πλέον ότι, τώντι αληθές είνε, το Γαλλικόν λόγιον "Qui sert sa patrie, sert souvent un ingrat" (Όστις υπηρετεί την πατρίδα του, συχνάκις υπηρετεί έναν αχάριστο», Βολταίρος "Rome sauvee ou Catilina",1752).

Σημείωση 1. Στη Μονή τού Οσίου Μελετίου Ελευθερών, ο Δραγούμης δεν ευρίσκει τίποτε να επαινέσει, παρά την σπάνια και έξοχη ικανότητα ενός αξέστου ιερομονάχου, στην σκοπευση, μάλιστα επί κινουμένου στόχου, όπως η μπεκάτσα, με πυροβόλο όπλο, (οι κυνηγοί γνωρίζουν τι σημαίνει αυτό), προφανώς δε, θα ανήκε στην ευλογημένη γενιά των πολεμιστών, των Δερβενοχωριτών, που τόσα προσέφεραν στον ιερόν αγώνα τού 21 και ήσαν ο τρύμος των Οθωμανών.

Σημείωση 2. Η αφήγηση τού δικαστικού διώκτη, περί τού ληστού τρομοκράτη της περιοχής Σπανοβαγγελη, είναι προσωπική μαρτυρία και αμάχητο τεκμήριο και έτσι πρέπει, να αναγνωσθεί από τους ενδιαφερομένους, αφού προσθέτει ακαταχώρητα στοιχεία, όχι μόνον της δράσεως, αλλά και της προσωπικότητος και του οικτρου του, τέλους.

Στο άρθρο μου, στο φύλλο 27 Αυγούστου 2016, η υποσημείωση 3 είναι λανθασμένη ορθογραφικά - εννοιολογικά. παρατίθεται το σωστό χωρίο.

Σημείωση 3. Σημαντική η αναφορά του εδώ, στην πανίδα του Παρνασσού, που φαίνεται αδιατάρακτη και ακμαία, με αιγαγρους, δορκάδες και λύκους, γύρω από την Μονή τής Ιερουσαλήμ Δαυλείας, όπου πάλι όμως, αναλίσκείται, σε κριτική της φιλοζωίας, ενός αγράμματου μοναχού γέροντος. Στα επόμενα δύο μοναστήρια, Ταξιαρχών Ελικώνος, σχολιάζει δγκτικά, χωρικές εξερχόμενες των κελλιών, κρατώντας υπό μάλλης ενδύματα. Αντίθετα στην Δομβραίνα, στην Μονή Μακαριώτισσας, αναλύεται σε επαίνους προς τον Ηγούμενον, ως ενάρετο και φιλεύσπλαχνου. Χρήσιμη η αναφορά του για τα ρεβύθια Δομβραίνης, που χαρακτηρίζονται απαλά και καλόβραστα. Στις Θεοσπές παρητήρησε τους ναρκίσσους, ενώ δεν παραλείπει να σχολιάσει την σεμνή λατρεία των αρχαίων Θεοπιών, στον αρχαιότατο θεό Έρωτα, όπως και τις αγέλες των αιγών, που τρεφόμενες από τούς καρπούς και τα φύλλα της κουμαριάς,(ανδραχνου) είχαν σάρκα εύγευστον.